

NIEUWSBRIEF DE DUURZAME BIJ

December 2019

In deze nieuwsbrief doen wij verslag van de activiteiten van De Duurzame Bij (DDB) over het afgelopen jaar. Ook geven we onze plannen voor 2020 aan.

Realisatie 2019

- In 2019 hebben de praktische activiteiten van DDB zich geconcentreerd op de teelt van koninginnen van bijenvolken afkomstig van Texel.
- De DDB teeltvolken en darrenvolken zijn geselecteerd op (1) overleving zonder te bestrijden; (2) Texelse afkomst en (3) uiterlijke *Apis mellifera mellifera* (AMM) kenmerken: kleur en vleugelbeadering. De darrenvolken waren al in het najaar van 2018 geselecteerd en klaargemaakt voor opstelling op bevruchtingsstation Neeltje Jans.
- Het onderzoek naar Varroatolerantie op basis van (1) niet bestrijden; (2) de groei van de mijtpopulatie en (3) het aantal antennes op de Varroalade is voortgezet.
- In 2019 is regelmatig overlegd met de Texelse imkers.
- In september hebben we in een bijeenkomst georganiseerd met de deelnemers aan het DDB teeltprogramma en afspraken gemaakt over toekomstige samenwerking.

Koninginnenteelt en bevruchtingsstation Neeltje Jans

In 2019 hebben wij 3 teeltperiodes op bevruchtingsstation Neeltje Jans georganiseerd. Daarbij hebben we het beleid voortgezet zoals bepaald in 2016 met betrekking tot het werken met de Texelse donkere bij.

De derde periode is toegevoegd in reactie op de groeiende vraag naar donkere, Varroatolerante koninginnen. In totaal hebben 13 inzenders hun bevruchtungskastjes op Neeltje Jans geplaatst. Deze imkers hebben koninginnen gekweekt uit larfjes van DDB volken en de koninginnen vervolgens laten bevruchten op Neeltje Jans.

Henk Kok larft over uit een DDB volk in de Orangerie van Zuylestein (Leersum)

Gedurende de hele teeltperiode van in totaal 9 weken stonden voortdurend 8 darrenvolken opgesteld op Neeltje Jans met koninginnen die geen zusters van elkaar zijn.

Net zoals in de voorafgaande jaren was er ook in 2019 voldoende dracht op Neeltje Jans: liguster en diverse leden van de composietenfamilie. De darrenvolken hoefden dan ook niet bijgevoerd te worden.

Bevruchtungskastjes op Neeltje Jans

Het bevruchtingsresultaat in 2019 stemt overeen met het langjarige gemiddelde, zoals wij dat kennen van de bevruchting op Neeltje Jans (zie Tabel 1).

Tabel 1: Bevruchtingsresultaat Neeltje Jans 2019

Periode	# Kastjes	# Moeren bevrucht	Bevruchtingspercentage
1 (weken 22, 23 en 24)	65	35	54%
2 (weken 25, 26 en 27)	61	34	56%
3 (weken 28, 29 en 30)	47	27	57%
Totaal	173	96	55%

Varroatolerantie

Het testen van volken op Varroatolerantie is in 2019 voortgezet. De uitwerking van de groei van de mijtpopulatie en de relatie met het aantal antennes geteld op de bodemlade is in volle gang. De resultaten zullen worden gepubliceerd op de website van DDB.

Overleg met Texelse imkers

Op 7 september heeft DDB overleg gevoerd met een aantal Texelse imkers. DDB gaat uit van de populatie 'Texelse' bijenvolken, die gedurende de afgelopen jaren door aankoop van bijenvolken en koninginnen van Texelse imkers zijn verworven. De nakomelingen van deze volken verzorgen we op het vasteland: ze kunnen niet terug naar Texel, want de APV is in 2019 opnieuw verlengd.

DDB werkt met de donkere bij aangezien deze een selectievoordeel heeft in vergelijking met andere rassen als het gaat om Varroatolerantie. De uitdaging is om dit voordeel te versterken door gerichte selectie. Door selectie op basis van uiterlijke kenmerken (1) kleur van werksters en (2) vleugelindex van zowel teeltvolken als darrenvolken denken wij de populatie weer terug te kunnen brengen naar de oorspronkelijke standaard.

Op grond van vleugelindexmetingen kunnen we concluderen dat de Texelse donkere bij enigermate is gehybridiseerd.

Afgesproken is dat als eerste praktische stap vleugelmetingen worden uitgevoerd aan volken van 3 Texelse imkers. Op dit moment worden de vleugelindexen uitgerekend van de verzamelde bijenmonsters. Op basis van de uitslag maken we een keuze uit een aantal volken waarvan DDB in het voorjaar van 2020 gaat overlarven. De bevruchting van de geteelde koninginnen zal plaatsvinden op het bevruchtingsstation van DDB op Neeltje Jans. De jonge koninginnen worden aangepaard met darren van geselecteerde Varroatolerante volken van de DDB met een Texelse achtergrond.

Overleg met DDB telers

Op 14 september heeft DDB in De Meerpaal, Ede, een studiedag georganiseerd waar alle deelnemers aan het 2019 teelt- en selectieprogramma van DDB de resultaten van dit programma hebben besproken en waar ideeën zijn gedeeld over hoe het teeltprogramma in 2020 voort te zetten. Een uitvoerige kosten/batenanalyse is gepresenteerd. Een voorstel om de plaatsingskosten per bevruchtungskastje op Neeltje Jans te verhogen van € 5 naar € 7,50 is aangenomen.

PR-activiteiten

DDB heeft in 2019 haar zienswijze actief over het voetlicht gebracht tijdens een aantal manifestaties:

- We waren aanwezig met een stand op de jaarlijkse bijenmarkt in Veenendaal op 16 juli.
- Tijdens de NBV-Studiedagen (in Breda, Beilen, Horst en Boskoop) heeft DDB een informatiestand verzorgd om de vele deelnemers te informeren over het niet (meer) bestrijden van donkere bijenvolken tegen Varroa en hoe aanwezige Varroatolerantie op te sporen in bijenvolken.
- In het AD van 7 november stond een artikel over bestuurslid Egbert Touw: 'Imker Egbert brengt met zijn bijenkast de zwarte bij terug naar Maasdam'. Zie ook: <https://www.ad.nl/hoeksche-waard/imker-egbert-brengt-met-zijn-bijenkast-de-zwarte-bij-terug-naar-maasdam~a0469762/>.
- Op 14 september organiseerde DDB in De Meerpaal in Ede een bijeenkomst voor alle bij DDB aangesloten telers om de teeltresultaten over 2019 te bespreken en afspraken te maken voor 2020.

Plannen 2020

Bevruchtingsstation Neeltje Jans

DDB wil ook in 2020 imkers interesseren om op hun eigen stand de meest Varroatolerante bijenvolken te selecteren. Gezien de hernieuwde belangstelling voor de donkere bij is de verwachting dat in 2020 een grotere groep imkers niet (meer) zal gaan bestrijden tegen Varroa en een aantal bevruchtingsvolkjes zal willen plaatsen op Neeltje Jans.

Aanmelden van het aantal bevruchtungskastjes kan via e-mail aan info@duurzamebij.nl, uiterlijk 1 maand voorafgaande aan de eerste week van de bevruchtingsperiode. De kosten voor plaatsing zijn € 7,50 per kastje. Deze prijsverhoging is noodzakelijk om de kosten voor het in stand houden van het bevruchtingsstation op langere termijn te kunnen blijven dekken.

Het aantal periodes, het bijbehorende schema, plaatsingsvoorwaarden en de kosten voor 2020 zijn [hier](#) te vinden.

Let op: alleen bevruchtungskastjes voorzien van een darrenrooster zullen worden geaccepteerd!

De inschrijving is definitief na ontvangst van de betaling. Vanwege de te verwachten belangstelling zal het bestuur van DDB een keuze maken als het aantal meldingen de draagkracht van het station overstijgt.

Imkers die telresultaten hebben aangeleverd krijgen voorrang boven imkers die dit niet hebben gedaan. Imkers met koninginnen zonder telresultaten zijn dus niet zeker van plaatsing.

Koninginnenteeltcursus

Henk Kok zal in 2020 een koninginnenteeltcursus verzorgen.

Actiepunten

In 2020 willen we:

- de DDB visie met betrekking tot de algemene aanwezigheid van Varroatolerantie in met name de AMM bijenvolken d.m.v. een brede discussie initiëren. De visie van DDB bestaat uit (1) niet bestrijden van de volken en (2) selectie op basis van de groei van de mijtval/dag en het aantal gevallen antennes op de bodemlade.
- de Nederlandse AMM populatie versterken door middel van selectie van donkere bijenvolken uit de bestaande Nederlandse populaties op Texel en Terschelling. Ter verbreding van de genetische basis van AMM hebben we in 2019 contacten aangeknoopt met Terschellingse imkers. De komende maanden gaan we verder in overleg met de Terschellingse imkers met als doel de mogelijkheden van samenwerking bij de koninginnenteelt te inventariseren.
- de raszuiverheid van de Nederlandse AMM populatie verder onderzoeken op basis van conventionele metingen van vleugelindices (cubitaalindex, discoidaalverschuiving en hantalindex) en zullen we de methode van het Identify programma van onderzoeker Tofilsky verder uittesten.
- doorgaan met het onderhouden van contacten met verwante organisaties op het gebied van de inheemse bij. De uitdaging hierbij is hoe de grote verscheidenheid aan doelstellingen en de realisatie daarvan te verenigen in één enkel plan van aanpak.

SICAMM

In dit kader willen we u attent maken op het congres dat in 2020 door de Native Irish Honey Bee Society (NIHBS) in Althone wordt georganiseerd. Het programma, inclusief discussies, zal vooral gericht zijn op versterking en behoud van *Apis mellifera mellifera* in Europa. Details van het congres zijn te vinden op de websites van de NIHBS (<http://nihbs.org/sicamm-conference-september-2020/>) en SICAMM (www.SICAMM.org).